

λεί ένα εξαιρετικά χρήσιμο βοήθημα για όσους θέλουν να γνωρίσουν την ιστορία και τη μνημειακή τοπογραφία της περιοχής.

Πληροφορίες για τη διάθεση της έκδοσης:  
Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Καρδίτσας,

Διεύθυνση Πολιτισμού, Τουρισμού, Νεότητας,  
Κουμουνδούρου 29, Καρδίτσα 431 00  
τηλ.: 24410 42536, 77203, fax: 24410 42863, e-mail: pol.tour@karditsa.gr  
Δικτυακός τόπος: www.karditsa.gr

Κατερίνα Χαρατζοπούλου

## Από το *Journal of Mediterranean Archaeology*

Mark Pearce, Sue Hamilton and Keri Brown,

«Ruth D. Whitehouse», *JMA* 21/1 (2008), σ. 5-17

Η στήλη «Από το *Journal of Mediterranean Archaeology*» παρουσιάζει σε αυτό το τεύχος του περιοδικού *Αρχαιολογία και Τέχνες* το έργο της αρχαιολόγου Ruth D. Whitehouse στην οποία είναι αφιερωμένο και το τεύχος 21/1 του *Journal of Mediterranean Archaeology (JMA)*. Είναι η πρώτη φορά που ένας τόμος του *JMA*, με άρθρα αντιπροσωπευτικά της έρευνας για την προϊστορική αρχαιολογία της κεντρικής Μεσογείου, αφιερώνεται στο έργο της πρώτης γυναίκας καθηγήτριας του Ινστιτούτου Αρχαιολογίας του University College of London, με την ευκαιρία της συνταξιοδότησής της, και όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στο editorial του τόμου (Robb / Skeates 2008: 3) αυτό γίνεται ως ένα μεγάλο ευχαριστώ για τη συμβολή της Ruth D. Whitehouse στη Μεσογειακή Αρχαιολογία.

Η Ruth Whitehouse γεννήθηκε το 1942 στο βόρειο Λονδίνο και σπούδασε Αρχαιολογία και Ανθρωπολογία στο Κέιμπριτζ, όπου παίρνει το πρώτο της πτυχίο το 1964. Από το 1966 μέχρι το 1975 δουλεύει κυρίως ως υπεύθυνη ανασκαφής στο Ιράν και ταυτόχρονα καταφέρνει να ολοκληρώσει το διδακτορικό της, το 1968, στο Πανεπιστήμιο του Κέιμπριτζ, με θέμα τις πρώιμες αγροτικές κοινωνίες της Νότιας Ιταλίας, αλλά και να αποκτήσει τρία παιδιά. Από το 1975-1977 εργάζεται στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο του Λονδίνου και από το 1977 μέχρι το 1988 προσλαμβάνεται ως Λέκτορας στο Τμήμα Κλασικών Σπουδών και Αρχαιολογίας στο Πανεπιστήμιο του Λάνκαστερ, διδάσκοντας Ιταλική Αρχαιολογία. Το 1991 προσλαμβάνεται ως Επίκουρος στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου και από το 1993 δουλεύει στο Ινστιτούτο Αρχαιολογίας του Λονδίνου. Το 2002 γίνεται η πρώτη γυναίκα καθηγήτρια.

Η ζωή της Ruth Whitehouse δεν ήταν μονόπλευρη και αυστηρά αφοσιωμένη στην ακαδημαϊκή κοινότητα. Υπήρξε βαθιά πολιτικοποιημένη ήδη από την εφηβεία της ως αρχηγός των Νέων Σοσιαλιστών του Βόρειου Λονδίνου και ολόκληρη η καριέρα της χαρακτηρίζεται από ισορροπία μεταξύ της ακαδημαϊκής ζωής, της προσπάθειας για κοινωνική δικαιοσύνη, της οικογένειας και των φίλων.

Το πρώτο σημαντικό άρθρο της δημοσιεύεται στο περιοδικό *Antiquity*, το 1966, και κατά το τέλος της δεκαετίας του 1960 μια σειρά άρθρων, που προέρχονται από τη διατριβή της, ανατρέπουν τη μέχρι τότε ισχύουσα θεωρία της πρώιμης Νεολιθικής εποχής στην Ιταλία, σύμφωνα με την οποία οι πρώτοι μόνιμοι κάτοικοι χρησιμοποιούσαν εμπέστη (impressed) κεραμική υιοθετώντας αργότερα τη γραπτή κεραμική (painted). Η Whitehouse απέρριψε αυτή τη θεωρία και υποστήριξε ότι η εμφάνιση της γραπτής κεραμικής σε νεολιθικούς οικισμούς μαρτυρεί την ύπαρξη εποίκων από τη βόρεια Ελλάδα (όπου και εκεί χρησιμοποιούσαν την ίδια κεραμική), ενώ, στους οικισμούς όπου εμφανιζόταν μόνο η εμπέστη κεραμική, κατοικούσαν ντόπιοι κυνηγοί-τροφοσυλλέκτες. Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι η προσέγγιση με βάση την οποία η κεραμική δεν αποτελούσε πια μόνο χρονολογικό ή εθνολογικό κριτήριο ήταν πρωτοποριακή για τα τέλη της δεκαετίας του 1960 και πολύ περισσότερο για την ιταλική προϊστορική αρχαιολογία, όπου η χρήση της θεωρίας ήταν σχεδόν ανύπαρκτη τότε.

Όταν η Whitehouse, το 1988, μετακομίζει από το Λάνκαστερ στο Λονδίνο, καταφέρνει ύστερα από πολλή και σκληρή δουλειά, μαζί με τον Hugo Blake και τον John Wilkins, να θεσμοθετηθούν οι σπουδές στην Ιταλική Αρχαιολογία στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου και ιδρύουν εκεί το Ινστιτούτο Ερευνών *Accordia*. Το Ινστιτούτο (το οποίο τώρα συνεργάζεται με το Ινστιτούτο Αρχαιολογίας του UCL και το Ινστιτούτο Κλασικών Σπουδών του Πανεπιστημίου του Λονδίνου) εκδίδει, εκτός από σειρές μονογραφιών, ένα από τα πιο σημαντικά επιστημονικά περιοδικά, το *Accordia Research Papers*, ενώ παράλληλα οργανώνει σεμινάρια και διαλέξεις στο Λονδίνο. Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1990, η Ρουθ δημοσιεύει το *Underground Religion: Cult and Culture in Prehistoric Italy* και στρέφει το ενδιαφέρον της στην αρχαιολογία του φύλου (gender archaeology). Έχοντας αρχίσει την καριέρα της μεγάλη, λόγω των οικογενειακών υποχρεώσεων, γνωρίζει πολύ καλά τις επαγγελματικές ανισότητες μεταξύ ανδρών και γυναικών και έτσι καθιερώνει την Ομάδα Γυναικών στο Ινστιτούτο Αρχαιολογίας στο UCL. Μέσα από αυτή την ομάδα η Whitehouse επιτυγχάνει την παρουσία και ανάληψη καθηκόντων από γυναίκες σε ακαδημαϊκές και πανεπιστημιακές επιτροπές που παραδοσιακά απαρτιζόνταν από άνδρες. Το 1998 εκδίδει τον τόμο *Gender and Italian Archaeology: Challenging the Stereotypes*, εισάγοντας την αρχαιολογία του φύλου στην ιταλική αρχαιολογική έρευνα.

Πάντα πρωτοπόρος, στο τελευταίο ερευνητικό της πρόγραμμα εξετάζει την εξέλιξη της γραφής και της ανάγνωσης και την ταυτόχρονη ανάπτυξη της τοπικής και εθνικής ταυτότητας στην Ιταλία την πρώτη χιλιετία συνδυάζοντας έτσι δύο πεδία, την αρχαιολογία των συμφραζόμενων με τη γλωσσολογία, που παραδοσιακά, ακόμα και σήμερα, μελετώνται χωριστά. Τελειώνοντας, οι συγγραφείς του άρθρου αναφέρουν ότι εκτός από το αίσθημα προσφοράς και δικαιοσύνης που την χαρακτήριζε σε όλη της ακαδημαϊκή και ανασκαφική καριέρα, η Ruth Whitehouse ποτέ δεν παρέβλεπε τη σημασία ενός καλού ιταλικού παγωτού στο τέλος μιας ημέρας στην ανασκαφή!

Σοφία Αντωνιάδου

Αρχαιολόγος, επιμελήτρια Μουσείου  
Πιερίδη – Αρχαίες Κυπριακές Τέχνες